

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA

KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym

w zakresie kwalifikacji

HGT.10. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego

wyodrębnionej w zawodzie

515205 technik turystyki na obszarach wiejskich

Branża: hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna HGT

Autorzy:

mgr Jolanta Maj

mgr Robert Fleischer

Recenzenci:

Recenzent 1 - Recenzja dydaktyczna (nauczyciel uczący w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację) mgr Karolina Koszela

Recenzent 2 - Recenzja merytoryczna (przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu) mgr Łukasz Woźniak

Ekspert:

mgr Rafał Ryszelewski

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ):

DGA S.A. (Partner Wiodący) z Gminą Miastem Toruń (Partner) reprezentowaną przez Toruński Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli z Torunia przy współpracy z Edukacja i Kształcenie Zawodowe. EKZ. podmiotem otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Warszawa 2021

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym

1.	Wprowadzenie.....	4
2.	Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych	10
2.1.	Pogrupowanie efektów kształcenia	10
2.2.	Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe	25
2.3.	Plan kursu umiejętności zawodowych	30
3.	Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych.....	31
4.	Programy poszczególnych zajęć.....	32
4.1.	Program nauczania dla przedmiotu: Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	32
4.1.1	Cele ogólne przedmiotu	32
4.1.2	Cele szczegółowe przedmiotu	32
4.1.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	33
4.1.4	Procedury osiągania celów kształcenia	34
4.1.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	37
4.2.	Program nauczania dla przedmiotu: Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym	39
4.2.1	Cele ogólne przedmiotu	39
4.2.2	Cele szczegółowe przedmiotu	39
4.2.3	Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	40
4.2.4	Procedury osiągania celów kształcenia	46
4.2.5	Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	49
5.	Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych	51
6.	Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	52
6.1.	Wykaz literatury	52
6.2.	Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	53
7.	Sposób i forma zaliczenia kursu.....	56
8.	Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć.....	58

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym

1. Wprowadzenie

Charakterystyka programu

Kurs Umiejętności Zawodowych (dalej KUZ) to pozaszkolna forma kształcenia ustawicznego. KUZ jest prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego w zakresie: jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji albo efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów oraz wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów, albo efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Minimalna liczba godzin kształcenia na kursie umiejętności zawodowych:

- w przypadku kształcenia w zakresie jednej z części efektów kształcenia wyodrębnionych w ramach danej kwalifikacji – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianej dla danej części efektów kształcenia, określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego;
- w przypadku kształcenia w zakresie efektów kształcenia właściwych dla dodatkowych umiejętności zawodowych – jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianych dla danej dodatkowej umiejętności zawodowej, określonej w przepisach prawa;
- w przypadku efektów wspólnych dla wszystkich zawodów wynosi 30 godzin.

Kursy umiejętności zawodowych mogą być prowadzone przez:

- publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, z wyjątkiem szkół artystycznych – w zakresie zawodów, w których kształcą, oraz w zakresie innych zawodów przypisanych do branż, do których należą zawody, w których kształci szkoła,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 170 ust. 2, posiadające akredytację, o której mowa w art. 118. ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).

Kurs umiejętności zawodowych może być prowadzony w formie:

- 1) **dziennej** – odbywa się przez 5 lub 6 dni w tygodniu;
- 2) **stacjonarnej** – odbywa się przez 3 lub 4 dni w tygodniu;

3) zaocznej – odbywa się co 2 tygodnie przez 2 dni, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni.

Osoba, która ukończyła kurs umiejętności zawodowych i podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, jest zwalniana z zajęć prowadzonych w ramach kursu umiejętności zawodowych, na swój wniosek, na podstawie przedłożonego zaświadczenia o ukończeniu tego kursu. Takie rozstrzygnięcie umożliwia stopniowe osiąganie efektów kształcenia realizowanych na kwalifikacyjnym kursie zawodowym poprzez uczenie się na krótszych kursach umiejętności zawodowych, przy czym gwarantuje się możliwość zaliczenia efektów tego kształcenia przy podejmowaniu dalszej nauki na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. Jest to rozwiązanie wychodzące naprzeciw potrzebom osób dorosłych, podejmujących dalsze kształcenie lub doskonalenie zawodowe w trakcie pracy zawodowej. Nowy model kształcenia zawodowego wychodzi naprzeciw potrzebom osób dorosłych, podejmujących dalsze kształcenie lub doskonalenie zawodowe w trakcie pracy zawodowej. Umożliwia on również zwiększenie mobilności zawodowej osób dorosłych oraz szybsze reagowanie na potrzeby rynku pracy i gospodarki.

Struktura programu kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów uczenia się HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym

Program kursu ma strukturę przedmiotową/spiralną. Struktura treści ułożona jest w kursie tak, aby była bardzo przydatna w procesie utrwalania wiedzy i kształtowania trwałych umiejętności i kompetencji. Ma to znaczenie w przypadku podjęcia innych kursów umiejętności zawodowych lub kursu kwalifikacji zawodowych wyłonionych dla zawodu technik turystyki na obszarach wiejskich. Pozwala ona kształcącym wzbogacać zakres informacji, pogłębiać treści i nabywać coraz bardziej skomplikowane umiejętności. Umożliwia również prowadzącemu zajęcia nawiązywanie do wcześniej omawianych tematów, dzięki czemu utrwalane są wiadomości i umiejętności poznane w początkowym etapie kształcenia. Ponadto taki układ treści nauczania sprzyja bardziej skutecznemu przygotowaniu uczącego się do wykonywania zadań zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

Charakterystyka programu kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów uczenia się HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym

Program kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów uczenia się HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym wyodrębnionej w zawodzie technik turystyki na obszarach wiejskich przeznaczony jest wyłącznie dla osób dorosłych zainteresowanych uzyskiwaniem i uzupełnianiem wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Na kwalifikacyjny kurs zawodowy przyjmuje się kandydatów, którzy muszą posiadać aktualne zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do kształcenia w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację i/lub orzeczenia lekarskie w zakresie kwalifikacji, dla której podstawa programowa przewiduje uzyskania konkretnych umiejętności i/lub orzeczenie psychologiczne.

Kształcenie na kursie umiejętności zawodowych może być realizowane w formie stacjonarnej lub zaocznej z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (on-line). Efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być (po spełnieniu wymagań określonych w aktualnych przepisach oświatowych) realizowane w formie kształcenia na odległość, przy czym zaliczenie tych zajęć nie może odbywać się w formie zdalnej. Kształcenie praktyczne zgodnie z rozporządzeniem MEN z dnia 19 marca 2019 (formy pozaszkolne) nie może odbywać się z wykorzystaniem tych metod i technik kształcenia na odległość. Zaliczenie części praktycznej odbywa się u organizatora kursu. Rodzaj i wymiar godzin zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość określa podmiot prowadzący kształcenie ustawiczne z wykorzystaniem tych metod i technik.

Podmioty prowadzące kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są zobowiązane zorganizować szkolenie dla uczestników kursu przed rozpoczęciem zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Podmioty prowadzące kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość zapewniają:

1. dostęp do oprogramowania, które umożliwia synchroniczną i asynchroniczną interakcję między słuchaczami lub uczestnikami a osobami prowadzącymi zajęcia;
2. materiały dydaktyczne przygotowane w formie dostosowanej do kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
3. bieżącą kontrolę postępów w nauce słuchaczy lub uczestników, weryfikację ich wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w formie i terminach ustalonych przez podmiot prowadzący kształcenie;
4. bieżącą kontrolę aktywności osób prowadzących zajęcia.

Formy indywidualizacji pracy słuchaczy/uczestników powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb słuchacza/uczestnika,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości słuchacza/uczestnika.

Wskazane jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy potrzeb rozwoju słuchacza/uczestnika w kontekście specyfiki przedmiotu nauczania (diagnoza posiadanych kompetencji i potrzeb rozwoju słuchacza/uczestnika powinna być wykonana przez zespół prowadzących z udziałem pedagoga, psychologa, doradcy zawodowego, rodziców) oraz ustalenie sposobu pracy z słuchaczem/uczestnikiem. Dużą uwagę należy zwrócić na słuchaczy/uczestników posiadających trudności z uczeniem się. Niemniej ważni są słuchacze/uczestnicy uzdolnieni i szczególnie zainteresowani zawodem, przedmiotem nauczania. Każdy słuchacz/uczestnik posiadający szczególne potrzeby i możliwości powinien mieć określone właściwe dla siebie tempo i zakres pracy w obszarze przedmiotu nauczania z zachowaniem realizacji podstawy programowej.

Dla zawodu technik turystyki na obszarach wiejskich 515205 przypisano poziom IV Polskiej Ramy Kwalifikacji, określony dla zawodu jako kwalifikacji pełnej. Dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie: HGT.10. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego określono poziom IV Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Kurs umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym może być prowadzony w formie:

- dziennej – nauka odbywa się przez 5 lub 6 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (5 dni w tygodniu: 11 tygodni; 6 dni w tygodniu: 9,16 tygodni)
- stacjonarnej – nauka odbywa się 3 lub 4 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (3 dni w tygodniu: 18,33 tygodni, 4 dni w tygodniu: 13,75 tygodni)
- zaocznej: nauka odbywa się co 2 tygodnie przez 2 dni, a w uzasadnionych przypadkach – co tydzień przez 2 dni po 10 godzin dziennie (minimum 65% z 330 godzin = 214,5 godzin).

Program nauczania kursu umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym został opracowany do realizacji w trybie:

- stacjonarnej – nauka odbywa się 3 dni w tygodniu po min. 6 godzin dziennie (18,33 tygodni x 18 godz. (1 tydzień) = 330 godz.).

Zajęcia są realizowane na przedmiotach kształcenia teoretycznego (60 godz.) i praktycznego (270 godz.).

Termin rozpoczęcia i zakończenia kursu ustala organizator kursu dostosowując go do potrzeb i możliwości uczestników KUZ. Kurs umiejętności zawodowych może rozpocząć się w dowolnym momencie danego semestru.

Liczba godzin przewidziana na realizację programu wynosi 330 godzin i jest równa minimalnej liczbie godzin kształcenia przewidzianej dla danej części efektów kształcenia, określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Kurs umiejętności zawodowych umożliwia uzyskanie zaświadczenia ukończenia kursu oraz możliwość uczestniczenia w kwalifikacyjnym kursie zawodowym.

Założenia programowe

Branża hotelarsko-gastronomiczno-turystyczna jest bardzo ważną i prężnie rozwijającą się branżą na rynku pracy. W wyniku ciągłego rozwoju tego sektora usługowego nastąpił wzrost zapotrzebowania na pracowników obsługi ruchu turystycznego. Współczesny turysta posiada wysokie wymagania i oczekuje od pracownika obsługi turystycznej znajomości jego potrzeb i tworzenia oferty adekwatnej do jego oczekiwań. Dla lepszego funkcjonowania absolwenta na rynku pracy zasadnym jest doskonalenie i zdobywanie dodatkowych uprawnień umożliwiających wykonywanie takich zawodów jak: pilot wycieczek, przewodnik turystyczny, pracownik biura podróży, animator czasu wolnego, pracownik informacji turystycznej, pracownik gospodarstwa produkcji roślinnej czy hodowca zwierząt, technik turystyki na obszarach wiejskich, właściciel gospodarstwa agroturystycznego.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby gospodarstw rolnych świadczących usługi agroturystyczne z uwagi na dynamiczny wzrost zainteresowania wypoczynkiem na obszarach wiejskich oraz zakupem produktów z gospodarstw agroturystycznych. Rozwój agroturystyki jako formy wypoczynku na obszarach wiejskich, przyczynia się do pobudzania rozwoju gospodarstw rolnych, hodowlanych i ogrodniczych. Działalność agroturystyczna przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, stanowi pozarolnicze źródło utrzymania, sprzyja wykorzystaniu lokalnych zasobów i walorów turystycznych oraz przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności obszarów wiejskich. Absolwent wykonując zadania zawodowe dotyczące agroturystyki wykorzystuje walory przyrodnicze i kulturowe terenów wiejskich w tym folklor, architekturę wiejską i kuchnię regionalną.

Pracodawcy poszukują wykwalifikowanych pracowników, którzy posiadają udokumentowane umiejętności zawodowe. Program nauczania kursu umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym uwzględnia aktualne trendy i stan wiedzy z zakresu agroturystyki i odpowiada potrzebom rynku pracy. Posiadanie formalnego zaświadczenia o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym, umożliwia wszechstronny rozwój i pewne wkroczenie na rynek pracy w branży turystycznej.

Kurs umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym przygotowuje słuchaczy do samodzielnej pracy zawodowej w zakresie wykonywania czynności dotyczących prowadzenia produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ekologicznych metod produkcji rolniczej. Osoby, które ukończyły kurs umiejętności zawodowych potrafią organizować produkcję roślinną i zwierzęcą w gospodarstwie rolnym oraz zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej, stosując narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Ponadto słuchacze kursu posiadają wiedzę z zakresu struktury produkcyjnej gospodarstw rolnych, uwarunkowań dotyczących funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz umiejętności dotyczące obliczania opłacalności produkcji rolniczej i prowadzenia sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego.

Realizacja procesu kształcenia programu kursu umiejętności zawodowych dla jednostki efektów uczenia się HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym wymaga wysoko wykwalifikowanej kadry nauczycieli wyposażonych w kompetencje w zakresie obsługi sprzętu komputerowego oraz merytoryczną, uaktualnianą wiedzę dostosowaną do nowej podstawy programowej.

Zaleca się korzystanie z zasobów i współpracy z przedsiębiorcami, zakładami pracy i instytucjami właściwymi dla zawodu. Ze względu na specyfikę umiejętności prawidłowa realizacja procesu kształcenia w zakresie HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym powinna uwzględniać szkoleniowo-metodyczne wycieczki i zajęcia terenowe oraz konieczność dostosowania doboru treści i zadań zawodowych do warunków atmosferycznych i sezonu. Zajęcia praktyczne mogą odbywać się u pracodawców, w placówkach kształcenia ustawicznego, centrach kształcenia zawodowego, warsztatach, pracowniach, a także w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność agroturystyczną.

Sylwetka adresata kursu umiejętności zawodowych

Oczekiwane psychofizyczne predyspozycje: dobry kontakt z naturą, dynamika i kreatywność w działaniu, uzdolnienia organizacyjne, pracowitość, cierpliwość, umiejętność współpracy z instytucjami i organizacjami turystycznymi, komunikatywność, zręczność, koncentracja przez dłuższy czas na zadaniu, kultura osobista, umiejętność podejmowania inicjatyw, poczucie odpowiedzialności, zdolność do podejmowania decyzji, samodzielność, operatywność, gotowość do wyłożonej pracy, odporność na stres, zainteresowanie przyrodnicze, rolnicze i krajoznawcze.

Wymaga się również specyficznych kompetencji społecznych, szczególnie wysokiej odporności na stres, dyscyplina pracy, odpowiedzialności oraz rzetelności. Wymaganiem pracodawców są też aktualizowanie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych, wykazywanie się kreatywnością i otwartością na zmiany, umiejętność współpracy w grupie, umiejętność planowania pracy zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań oraz kierowania wykonaniem przydzielonych zadań.

Praca wiąże się wykonywaniem czynności samodzielnie w ścisłym kontakcie z turystami, gośćmi, w ciągłym ruchu i dyspozycyjności dla gości, we współpracy z innymi usługodawcami i dostawcami lokalnego rynku turystycznego, w nienormowanym czasie pracy przez cały tydzień, szczególnie w tzw. wysokim sezonie turystycznym, wykorzystując urządzenia biurowe - komputer, telefon, terminal płatniczy; programy komputerowe i aplikacje internetowe wspomagające wykonywanie zadań zawodowych w turystyce.

Przeciwwskazania: niedosłuch, choroby psychiczne, uzależnienia, choroby kręgosłupa, alergie.

Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych

Uczestnik kursu umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym powinien posiadać wiedzę z zakresu:

- dokonywania charakterystyki struktury produkcyjnej gospodarstw rolnych
- obliczania opłacalności produkcji rolniczej
- organizowania produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
- organizowania zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
- organizowania produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
- stosowania narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych stosowanych w produkcji roślinnej i zwierzęcej
- przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju

- stosowania ekologicznych metod produkcji rolniczej
- prowadzenia sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego
- planowanie wykonania zadań
- ponoszenie odpowiedzialności za podejmowane działania
- negocjowanie warunków porozumień
- planowanie pracy zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań
- dobieranie osób do wykonania przydzielonych zadań

Informacja o powiązaniu z zawodem (lub ze wszystkimi zawodami)

Powiązane zawody: technik rolnik, technik hotelarstwa, technik organizacji turystyki, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej.

Informacja o Kursach Umiejętności Zawodowych (KUZ) w Kwalifikacyjnym Kursie Zawodowym (KKZ)

Program kursu umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym oparty jest o podstawę programową kształcenia branżowego w zawodzie technik turystyki na obszarach wiejskich, w której to wyodrębniono dla kwalifikacji HGT.10. Prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego następujące jednostki efektów kształcenia:

HGT.10.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy

HGT.10.2. Podstawy turystyki na obszarach wiejskich

HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym

HGT.10.4. Dostosowanie gospodarstwa rolnego do działalności agroturystycznej

HGT.10.5. Obsługiwanie klienta w gospodarstwie agroturystycznym

HGT.10.6. Język obcy zawodowy

HGT.10.7. Kompetencje personalne i społeczne

HGT.10.8. Organizacja pracy małych zespołów.

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowanie efektów kształcenia

Tabela 1. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym				
1) charakteryzuje strukturę produkcyjną gospodarstw rolnych (ew) *	9	1) rozróżnia gospodarstwa rolne, uwzględniając prowadzoną działalność, wielkość, formę prawną	x	
		2) określa produkcję roślinną	x	
		3) określa produkcję zwierzęcą	x	
2) charakteryzuje uwarunkowania dotyczące funkcjonowania gospodarstwa rolnego (ew) *	10	1) wymienia składniki majątkowe gospodarstwa rolnego	x	
		2) opisuje warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa rolnego	x	
		3) stosuje przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej	x	
		4) opisuje formy współpracy gospodarstwa rolnego z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodkami doradztwa rolniczego, stowarzyszeniami branżowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa	x	
3) oblicza opłacalność produkcji rolniczej (ek) *	18	1) oblicza przychody uzyskane ze sprzedaży produktów rolniczych na podstawie dokumentów finansowych (	x	
		2) oblicza koszty poniesione na produkcję rolniczą na podstawie dokumentów finansowych	x	
		3) oblicza różnicę pomiędzy uzyskanymi przychodami i poniesionymi kosztami produkcji rolniczej	x	
		4) stosuje rachunek ekonomiczny w działalności rolniczej	x	

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
4) organizuje produkcję roślinną w gospodarstwie rolnym (ew) *	23	1) klasyfikuje gleby występujące w Polsce	x	
		2) wymienia gatunki roślin uprawnych na użytkach rolnych, rodzaje nasion oraz gatunki chwastów	x	
		3) dobiera grupy i gatunki roślin odpowiednio do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa	x	
		4) opracowuje plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym	x	
		5) wykonuje czynności w zakresie organizacji produkcji roślinnej	x	
		6) ocenia stosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej	x	
		7) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas produkcji roślinnej	x	
5) organizuje prace związane z zakładaniem i pielęgnacją ogrodu warzywnego i sadu przydomowego (ew)	30	1) rozpoznaje rośliny ogrodowe		x
		2) projektuje ogród warzywny		x
		3) zakłada ogród warzywny		x
		4) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w ogrodzie warzywnym, takie jak: odchwaszczanie, ściółkowanie, nawadnianie, nawożenie, zmianowanie, cięcie, koszenie		x
		5) rozpoznaje drzewa i krzewy owocowe		x
		6) projektuje sad przydomowy		x
		7) sadi drzewa i krzewy owocowe		x
		8) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w sadzie przydomowym: cięcie, nawożenie, nawadnianie, bielenie pni, ochrona przed chorobami i szkodnikami		x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
6) organizuje zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej (ek)	30	1) określa rodzaje zabiegów agrotechnicznych w zakresie produkcji roślinnej, takie jak: uprawa roli, nawożenie, siew i sadzenie, nawadnianie, pielęgnowanie, ochrona roślin, zbiór i przechowywanie ziemiopłodów		x
		2) planuje zabiegi agrotechniczne w ramach produkcji roślinnej		x
		3) dobiera metody zabiegów agrotechnicznych do produkcji roślinnej		x
		4) opracowuje plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną		x
		5) dokonuje zasiewu użytków rolnych		x
		6) sadzi rośliny uprawne		x
		7) stosuje zmianowanie jako sposób uprawy roślin		x
		8) pielęgnuje rośliny uprawne		x
		9) stosuje metody ochrony roślin		x
		10) zbiera plony		x
		11) przechowuje ziemiopłody		x
7) organizuje produkcję zwierzęcą w gospodarstwie rolnym (ew)	32	1) wymienia gatunki, typy i rasy zwierząt gospodarskich		x
		2) opisuje funkcjonowanie organizmu zwierząt gospodarskich		x
		3) dobiera gatunki, typy i rasy zwierząt do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa rolnego		x
		4) planuje rozwój produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym		x
		5) organizuje produkcję mleka, żywca rzeźnego, jaj oraz produkcję drobiarską		x
		6) organizuje chów koni i innych zwierząt gospodarskich		x
		7) wykonuje prace związane z rozrodem zwierząt gospodarskich		x
		8) ocenia jakość wykonywanych prac związanych z prowadzeniem produkcji zwierzęcej		x
		9) ocenia zastosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji zwierzęcej		x
		10) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi zwierząt gospodarskich		x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
8) prowadzi prace związane z żywieniem zwierząt gospodarskich (ew)	25	1) przygotowuje dobowe dawki pokarmowe z zachowaniem norm żywienia zwierząt gospodarskich		x
		2) żywi zwierzęta gospodarskie		x
		3) kontroluje wykorzystanie pasz w żywieniu zwierząt gospodarskich		x
		4) wymienia zasady przygotowania, konserwacji i zadawania pasz dla zwierząt gospodarskich		x
9) wykonuje zabiegi związane z higieną zwierząt i pomieszczeń gospodarskich (ew)	35	1) wymienia zabiegi związane z zoohigieną zwierząt gospodarskich		x
		2) opracowuje plan zabiegów związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich		x
		3) dobiera zabiegi zoohigieniczne do różnych gatunków zwierząt gospodarskich		x
		4) wykonuje zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny, utrzymania, żywienia zwierząt, przechowywania pasz, higieny rozrodu oraz higieny pracy zwierząt		x
		5) stosuje wymagania podczas wykonywania czynności związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich		x
		6) stosuje zasady bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w produkcji zwierzęcej		x
		7) realizuje czynności związane z higieną pomieszczeń gospodarskich		x
10) przestrzega zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi (ew)	18	1) opisuje zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi		x
		2) stosuje wymagania dotyczące identyfikacji i rejestracji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich		x
		3) stosuje zasady obrotu zwierzętami gospodarskimi		x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
11) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej (ew)	22	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie		x
		2) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do czyszczenia, sortowania, dosuszania i przechowywania ziarna		x
		3) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji roślinnej		x
		4) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji roślinnej		x
12) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej (ew)	18	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia		x
		2) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji zwierzęcej		x
		3) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji zwierzęcej		x
13) przestrzega zasad zrównoważonego rozwoju (ew)	18	1) opisuje zasady zrównoważonego rozwoju stosowane w rolnictwie		x
		2) wdraża działania służące ochronie różnorodności biologicznej dotyczącej roślin i zwierząt, mikroorganizmów, zmienności genetycznej w obrębie gatunków oraz różnorodności ekosystemów		x
		3) realizuje działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, takie jak: wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, oszczędne gospodarowanie zasobami wody, segregacja odpadów, przestrzeganie planu nawozowego		x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
14) stosuje ekologiczne metody produkcji rolniczej (ew)	25	1) określa ekologiczne metody produkcji roślinnej		x
		2) stosuje ekologiczne metody produkcji roślinnej w zakresie: wykorzystania ekologicznego materiału siewnego i sadzeniowego, nawożenia nawozami ekologicznymi, zabiegów uprawowych, płodozmianu, pielęgnacji i ochrony roślin		x
		3) określa ekologiczne metody produkcji zwierzęcej		x
		4) stosuje ekologiczne metody produkcji zwierzęcej w zakresie pochodzenia zwierząt, higieny, metod chowu i żywienia zwierząt, profilaktyki i leczenia weterynaryjnego, utrzymywania budynków inwentarskich, wybiegów i pastwisk, dopuszczalnej obsady zwierząt i zagospodarowania nawozów naturalnych		x
		5) stosuje ekologiczne metody przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego		x
15) prowadzi sprzedaż produktów pochodzenia rolniczego (ek)	17	1) wymienia zasady prowadzenia rolniczego handlu produktami pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywnością przetworzoną		x
		2) stosuje ograniczenia w handlu dotyczące wielkości produkcji, łącznej kwoty sprzedaży, miejsca wyprodukowania żywności oraz zasad higienicznych		x
		3) sprzedaje produkty pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywność przetworzoną		x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
HGT.10.7. Kompetencje personalne i społeczne				
1) przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej		1) stosuje zasady kultury osobistej w środowisku pracy	x	x
		2) stosuje zasady etyki zawodowej	x	x
		3) przestrzega zasad etycznych i prawnych, związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych	x	x
		4) przestrzega tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy	x	x
		5) przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas przetwarzania i przesyłania danych osobowych	x	x
2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej		1) opisuje podstawowe zasady komunikacji interpersonalnej	x	x
		2) stosuje metody komunikacji werbalnej	x	x
		3) stosuje metody komunikacji niewerbalnej	x	x
3) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem		1) definiuje pojęcie stresu w pracy zawodowej	x	x
		2) wskazuje przyczyny sytuacji stresowych w pracy zawodowej	x	x
		3) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem odpowiednio do sytuacji podczas wykonywania zadań zawodowych	x	x
4) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany		1) realizuje nowatorskie działania podczas wykonywania zadań zawodowych	x	x
		2) reaguje na nietypową sytuację zawodową	x	x
		3) wykazuje się otwartością na zmiany w zakresie nowych technik i technologii stosowanych w branży	x	x
5) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe		1) analizuje zmiany zachodzące w turystyce	x	x
		2) analizuje własne kompetencje	x	x
		3) stosuje źródła informacji w celu aktualizowania wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych	x	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
6) planuje wykonanie zadań		1) ustala terminy wykonania zaplanowanych zadań	x	x
		2) określa środki i narzędzia do wykonania zaplanowanych zadań	x	x
		3) opisuje etapy planowania	x	x
		4) określa ujęte w planie zadania do wykonania	x	x
		5) analizuje proces planowania zadań do wykonania	x	x
7) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania		1) wskazuje obszary odpowiedzialności prawnej za podejmowane działania w branży turystycznej	x	x
		2) charakteryzuje skutki zachowań ryzykownych w działalności turystycznej	x	x
8) negocjuje warunki porozumień		1) opisuje techniki negocjacji podczas wykonywania zadań zawodowych	x	x
		2) dobiera techniki negocjacji odpowiednio do wykonywanych zadań	x	x
		3) stosuje techniki negocjacji podczas podpisywania porozumienia	x	x
9) współpracuje w zespole		1) określa rolę i zadania członków zespołu	x	x
		2) podejmuje współpracę z zespołem podczas realizacji zadań zawodowych	x	x
		3) ocenia przebieg i rezultaty współpracy w zespole	x	x
HGT.10.8. Organizacja pracy małych zespołów				
1) planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań		1) rozróżnia zadania członków zespołu	x	x
		2) rozpoznaje etapy procesu planowania pracy zespołu	x	x
		3) sporządza harmonogram realizacji zadania	x	x
2) dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań		1) rozpoznaje kompetencje i umiejętności osób w zespole	x	x
		2) przydziela zadania według umiejętności i kompetencji członków zespołu	x	x
3) kieruje wykonaniem przydzielonych zadań		1) organizuje prace związane z realizacją przydzielonych zadań	x	x
		2) dobiera i stosuje techniki kierowania zespołem	x	x
		3) monitoruje wykonanie zadań	x	x

Efekty kształcenia z danej jednostki efektów Stopniowane efektów kształcenia efekt kluczowy ek, efekt ważny ew, efekt pomocniczy ep	Łączna liczba godzin przeznaczonych na efekt kształcenia	Kryteria weryfikacji poszczególnych efektów	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
4) ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań		1) określa kryteria oceny jakości wykonywanych zadań	x	x
		2) stosuje kryteria oceny jakości wykonanych zadań	x	x
		3) kontroluje jakość wykonanych zadań według przyjętych kryteriów	x	x
Razem liczba godzin w jednostce efektów kształcenia	330			

* efekty kształcenia wskazane do realizacji w kształceniu teoretycznym mogą być (po spełnieniu wymagań określonych w aktualnych przepisach oświatowych) realizowane w formie kształcenia na odległość

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów w czasie całego okresu kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów.

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi.

Tabela 2. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym	1) charakteryzuje strukturę produkcyjną gospodarstw rolnych (ew)	9	1) rozróżnia gospodarstwa rolne, uwzględniając prowadzoną działalność, wielkość, formę prawną 2) określa produkcję roślinną 3) określa produkcję zwierzęcą	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	1 tydzień
	2) charakteryzuje uwarunkowania dotyczące funkcjonowania gospodarstwa rolnego (ew)	10	1) wymienia składniki majątkowe gospodarstwa rolnego 2) opisuje warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa rolnego 3) stosuje przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej 4) opisuje formy współpracy gospodarstwa rolnego z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodkami doradztwa rolniczego, stowarzyszeniami branżowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa		
	3) oblicza opłacalność produkcji rolniczej (ek)	18	1) oblicza przychody uzyskane ze sprzedaży produktów rolniczych na podstawie dokumentów finansowych 2) oblicza koszty poniesione na produkcję rolniczą na podstawie dokumentów finansowych 3) oblicza różnicę pomiędzy uzyskanymi przychodami i poniesionymi kosztami produkcji rolniczej 4) stosuje rachunek ekonomiczny w działalności rolniczej		2 tydzień
	4) organizuje produkcję roślinną w gospodarstwie rolnym (ew)	23	1) klasyfikuje gleby występujące w Polsce 2) wymienia gatunki roślin uprawnych na użytkach rolnych, rodzaje nasion oraz gatunki chwastów 3) dobiera grupy i gatunki roślin odpowiednio do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa 4) opracowuje plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym 5) wykonuje czynności w zakresie organizacji produkcji roślinnej 6) ocenia stosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej 7) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas produkcji roślinnej		3 tydzień

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
	5) organizuje prace związane z zakładaniem i pielęgnacją ogrodu warzywnego i sadu przydomowego (ew)	30	1) rozpoznaje rośliny ogrodowe 2) projektuje ogród warzywny 3) zakłada ogród warzywny 4) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w ogrodzie warzywnym, takie jak: odchwaszczanie, ściółkowanie, nawadnianie, nawożenie, zmianowanie, cięcie, koszenie 5) rozpoznaje drzewa i krzewy owocowe 6) projektuje sad przydomowy 7) sadzi drzewa i krzewy owocowe 8) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w sadzie przydomowym: cięcie, nawożenie, nawadnianie, bielenie pni, ochrona przed chorobami i szkodnikami	Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym	3 i 4 tydzień
	6) organizuje zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej (ek)	30	1) określa rodzaje zabiegów agrotechnicznych w zakresie produkcji roślinnej, takie jak: uprawa roli, nawożenie, siew i sadzenie, nawadnianie, pielęgnowanie, ochrona roślin, zbiór i przechowywanie ziemioplodów 2) planuje zabiegi agrotechniczne w ramach produkcji roślinnej 3) dobiera metody zabiegów agrotechnicznych do produkcji roślinnej 4) opracowuje plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną 5) dokonuje zasiewu użytków rolnych 6) sadzi rośliny uprawne 7) stosuje zmianowanie jako sposób uprawy roślin 8) pielęgnuje rośliny uprawne 9) stosuje metody ochrony roślin 10) zbiera plony 11) przechowuje ziemioplody		4, 5 i 6 tydzień

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
	7) organizuje produkcję zwierzęcą w gospodarstwie rolnym (ew)	32	1) wymienia gatunki, typy i rasy zwierząt gospodarskich 2) opisuje funkcjonowanie organizmu zwierząt gospodarskich 3) dobiera gatunki, typy i rasy zwierząt do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa rolnego 4) planuje rozwój produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym 5) organizuje produkcję mleka, żywca rzeźnego, jaj oraz produkcję drobiarską 6) organizuje chów koni i innych zwierząt gospodarskich 7) wykonuje prace związane z rozrodem zwierząt gospodarskich 8) ocenia jakość wykonywanych prac związanych z prowadzeniem produkcji zwierzęcej 9) ocenia zastosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji zwierzęcej 10) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi zwierząt gospodarskich		6 i 7 tydzień
	8) prowadzi prace związane z żywieniem zwierząt gospodarskich (ew)	25	1) przygotowuje dobowe dawki pokarmowe z zachowaniem norm żywienia zwierząt gospodarskich 2) żywi zwierzęta gospodarskie 3) kontroluje wykorzystanie pasz w żywieniu zwierząt gospodarskich 4) wymienia zasady przygotowania, konserwacji i zadawania pasz dla zwierząt gospodarskich		8 i 9 tydzień

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
	9) wykonuje zabiegi związane z higieną zwierząt i pomieszczeń gospodarskich (ew)	35	1) wymienia zabiegi związane z zoohigieną zwierząt gospodarskich 2) opracowuje plan zabiegów związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich 3) dobiera zabiegi zoohigieniczne do różnych gatunków zwierząt gospodarskich 4) wykonuje zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny, utrzymania, żywienia zwierząt, przechowywania pasz, higieny rozrodu oraz higieny pracy zwierząt 5) stosuje wymagania podczas wykonywania czynności związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich 6) stosuje zasady bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w produkcji zwierzęcej 7) realizuje czynności związane z higieną pomieszczeń gospodarskich		9, 10 i 11 tydzień
	10) przestrzega zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi (ew)	18	1) opisuje zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi 2) stosuje wymagania dotyczące identyfikacji i rejestracji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich 3) stosuje zasady obrotu zwierzętami gospodarskimi		11 i 12 tydzień

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
	11) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej (ew)	22	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie 2) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do czyszczenia, sortowania, dosuszania i przechowywania ziarna 3) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji roślinnej 4) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji roślinnej		12 i 13 tydzień
	12) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej (ew)	18	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach 2) zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia 3) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji zwierzęcej 4) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji zwierzęcej		14 tydzień
	13) przestrzega zasad zrównoważonego rozwoju (ew)	18	1) opisuje zasady zrównoważonego rozwoju stosowane w rolnictwie 2) wdraża działania służące ochronie różnorodności biologicznej dotyczącej roślin i zwierząt, mikroorganizmów, zmienności genetycznej w obrębie gatunków oraz różnorodności ekosystemów 3) realizuje działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, takie jak: wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, oszczędne gospodarowanie zasobami wody, segregacja odpadów, przestrzeganie planu nawozowego		15 tydzień

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin	Kryteria weryfikacji	Grupowanie efektów kształcenia w zajęcia Nazwa zajęć	Okres realizacji
	14) stosuje ekologiczne metody produkcji rolniczej (ew)	25	1) określa ekologiczne metody produkcji roślinnej 2) stosuje ekologiczne metody produkcji roślinnej w zakresie: wykorzystania ekologicznego materiału siewnego i sadzeniowego, nawożenia nawozami ekologicznymi, zabiegów uprawowych, płodozmianu, pielęgnacji i ochrony roślin 3) określa ekologiczne metody produkcji zwierzęcej 4) stosuje ekologiczne metody produkcji zwierzęcej w zakresie pochodzenia zwierząt, higieny, metod chowu i żywienia zwierząt, profilaktyki i leczenia weterynaryjnego, utrzymywania budynków inwentarskich, wybiegów i zagospodarowania nawozów naturalnych 5) stosuje ekologiczne metody przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego		16 i 17 tydzień
	15) prowadzi sprzedaż produktów pochodzenia rolniczego (ek)	17	1) wymienia zasady prowadzenia rolniczego handlu produktami pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywnością przetworzoną 2) stosuje ograniczenia w handlu dotyczące wielkości produkcji, łącznej kwoty sprzedaży, miejsca wyprodukowania żywności oraz zasad higienicznych 3) sprzedaje produkty pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywność przetworzoną		17 i 18 tydzień

2.2. Określenie liczby godzin na kształcenie zawodowe

Tabela 3. Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami - ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	60	0	1) charakteryzuje strukturę produkcyjną gospodarstw rolnych (ew)	1) rozróżnia gospodarstwa rolne, uwzględniając prowadzoną działalność, wielkość, formę prawną 2) określa produkcję roślinną 3) określa produkcję zwierzęcą
			2) charakteryzuje uwarunkowania dotyczące funkcjonowania gospodarstwa rolnego (ew)	1) wymienia składniki majątkowe gospodarstwa rolnego 2) opisuje warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa rolnego 3) stosuje przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej 4) opisuje formy współpracy gospodarstwa rolnego z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodkami doradztwa rolniczego, stowarzyszeniami branżowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa
			3) oblicza opłacalność produkcji rolniczej (ek)	1) oblicza przychody uzyskane ze sprzedaży produktów rolniczych na podstawie dokumentów finansowych 2) oblicza koszty poniesione na produkcję rolniczą na podstawie dokumentów finansowych 3) oblicza różnicę pomiędzy uzyskanymi przychodami i poniesionymi kosztami produkcji rolniczej 4) stosuje rachunek ekonomiczny w działalności rolniczej
			4) organizuje produkcję roślinną w gospodarstwie rolnym (ew)	1) klasyfikuje gleby występujące w Polsce 2) wymienia gatunki roślin uprawnych na użytkach rolnych, rodzaje nasion oraz gatunki chwastów 3) dobiera grupy i gatunki roślin odpowiednio do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa 4) opracowuje plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym 5) wykonuje czynności w zakresie organizacji produkcji roślinnej 6) ocenia stosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej 7) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas produkcji roślinnej

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami - ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym	0	270	1) organizuje prace związane z zakładaniem i pielęgnacją ogrodu warzywnego i sadu przydomowego (ew)	1) rozpoznaje rośliny ogrodowe 2) projektuje ogród warzywny 3) zakłada ogród warzywny 4) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w ogrodzie warzywnym, takie jak: odchwaszczanie, ściółkowanie, nawadnianie, nawożenie, zmianowanie, cięcie, koszenie 5) rozpoznaje drzewa i krzewy owocowe 6) projektuje sad przydomowy 7) sadzi drzewa i krzewy owocowe 8) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w sadzie przydomowym: cięcie, nawożenie, nawadnianie, bielenie pni, ochrona przed chorobami i szkodnikami
			2) organizuje zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej (ek)	1) określa rodzaje zabiegów agrotechnicznych w zakresie produkcji roślinnej, takie jak: uprawa roli, nawożenie, siew i sadzenie, nawadnianie, pielęgnowanie, ochrona roślin, zbiór i przechowywanie ziemiołódów 2) planuje zabiegi agrotechniczne w ramach produkcji roślinnej 3) dobiera metody zabiegów agrotechnicznych do produkcji roślinnej 4) opracowuje plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną 5) dokonuje zasiewu użytków rolnych 6) sadzi rośliny uprawne 7) stosuje zmianowanie jako sposób uprawy roślin 8) pielęgnuje rośliny uprawne 9) stosuje metody ochrony roślin 10) zbiera plony 11) przechowuje ziemiołody

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami - ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
			3) organizuje produkcję zwierzęcą w gospodarstwie rolnym (ew)	1) wymienia gatunki, typy i rasy zwierząt gospodarskich 2) opisuje funkcjonowanie organizmu zwierząt gospodarskich 3) dobiera gatunki, typy i rasy zwierząt do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa rolnego 4) planuje rozwój produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym 5) organizuje produkcję mleka, żywca rzeźnego, jaj oraz produkcję drobiarską 6) organizuje chów koni i innych zwierząt gospodarskich 7) wykonuje prace związane z rozrodem zwierząt gospodarskich 8) ocenia jakość wykonywanych prac związanych z prowadzeniem produkcji zwierzęcej 9) ocenia zastosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji zwierzęcej 10) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi zwierząt gospodarskich
			4) prowadzi prace związane z żywieniem zwierząt gospodarskich (ew)	1) przygotowuje dobowe dawki pokarmowe z zachowaniem norm żywienia zwierząt gospodarskich 2) żywi zwierzęta gospodarskie 3) kontroluje wykorzystanie pasz w żywieniu zwierząt gospodarskich 4) wymienia zasady przygotowania, konserwacji i zadawania pasz dla zwierząt gospodarskich
			5) wykonuje zabiegi związane z higieną zwierząt i pomieszczeń gospodarskich (ew)	1) wymienia zabiegi związane z zoohigieną zwierząt gospodarskich 2) opracowuje plan zabiegów związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich 3) dobiera zabiegi zoohigieniczne do różnych gatunków zwierząt gospodarskich 4) wykonuje zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny, utrzymania, żywienia zwierząt, przechowywania pasz, higieny rozrodu oraz higieny pracy zwierząt 5) stosuje wymagania podczas wykonywania czynności związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami - ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
				6) stosuje zasady bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w produkcji zwierzęcej 7) realizuje czynności związane z higieną pomieszczeń gospodarskich
			6) przestrzega zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi (ew)	1) opisuje zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi 2) stosuje wymagania dotyczące identyfikacji i rejestracji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich 3) stosuje zasady obrotu zwierzętami gospodarskimi
			7) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej (ew)	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie 2) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do czyszczenia, sortowania, dosuszania i przechowywania ziarna 3) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji roślinnej 4) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji roślinnej
			8) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej (ew)	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach 2) zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia 3) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji zwierzęcej 4) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji zwierzęcej

Nazwa zajęć	Liczba godzin Zajęcia teoretyczne	Liczba godzin Zajęcia praktyczne	Efekty kształcenia wraz z kodami - ek, ew, ep	Kryteria weryfikacji realizowane w ramach zajęć
			9) przestrzega zasad zrównoważonego rozwoju (ew)	1) opisuje zasady zrównoważonego rozwoju stosowane w rolnictwie 2) wdraża działania służące ochronie różnorodności biologicznej dotyczącej roślin i zwierząt, mikroorganizmów, zmienności genetycznej w obrębie gatunków oraz różnorodności ekosystemów 3) realizuje działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, takie jak: wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, oszczędne gospodarowanie zasobami wody, segregacja odpadów, przestrzeganie planu nawozowego
			10) stosuje ekologiczne metody produkcji rolniczej (ew)	1) określa ekologiczne metody produkcji roślinnej 2) stosuje ekologiczne metody produkcji roślinnej w zakresie: wykorzystania ekologicznego materiału siewnego i sadzeniowego, nawożenia nawozami ekologicznymi, zabiegów uprawowych, płodozmianu, pielęgnacji i ochrony roślin 3) określa ekologiczne metody produkcji zwierzęcej 4) stosuje ekologiczne metody produkcji zwierzęcej w zakresie pochodzenia zwierząt, higieny, metod chowu i żywienia zwierząt, profilaktyki i leczenia weterynaryjnego, utrzymywania budynków inwentarskich, wybiegów i pastwisk, dopuszczalnej obsady zwierząt i zagospodarowania nawozów naturalnych 5) stosuje ekologiczne metody przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego
			11) prowadzi sprzedaż produktów pochodzenia rolniczego (ek)	1) wymienia zasady prowadzenia rolniczego handlu produktami pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywnością przetworzoną 2) stosuje ograniczenia w handlu dotyczące wielkości produkcji, łącznej kwoty sprzedaży, miejsca wyprodukowania żywności oraz zasad higienicznych 3) sprzedaje produkty pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywność przetworzoną
Razem godzin:	60	270		
Suma:	330			

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Tabela 4. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Nazwa zajęć	Liczba godzin	Uwagi o realizacji
Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	60	Kształcenie teoretyczne
Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym	270	Kształcenie praktyczne
Łączna liczba godzin zajęć	330	
Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi min. 65 % liczby godzin).		

3. Cele kształcenia kursu umiejętności zawodowych

Absolwent kursu umiejętności zawodowych powinien posiadać wiedzę z zakresu:

- dokonywania charakterystyki struktury produkcyjnej gospodarstw rolnych
- obliczania opłacalności produkcji rolniczej
- organizowania produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
- organizowania zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
- organizowania produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
- stosowania narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych stosowanych w produkcji roślinnej i zwierzęcej
- przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju
- stosowania ekologicznych metod produkcji rolniczej
- prowadzenia sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego
- planowanie wykonania zadań
- ponoszenie odpowiedzialności za podejmowane działania
- negocjowanie warunków porozumień
- planowanie pracy zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań
- dobieranie osób do wykonania przydzielonych zadań.

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych

4.1.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- dokonywanie charakterystyki struktury produkcyjnej gospodarstw rolnych
- dokonywanie charakterystyki uwarunkowań dotyczących funkcjonowania gospodarstwa rolnego
- obliczanie opłacalności produkcji rolniczej
- opracowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym.

4.1.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- charakteryzować produkcję roślinną i zwierzęcą
- charakteryzować warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa rolnego
- określać przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej
- charakteryzować zasady obliczania opłacalności produkcji rolniczej
- charakteryzować rachunek ekonomiczny w działalności rolniczej
- opracowywać plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
- oceniać stosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej.

4.1.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
1. Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych	9	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać gospodarstwa rolne, uwzględniając prowadzoną działalność, wielkość, formę prawną - wymieniać systemy rolnicze w produkcji roślinnej - wymieniać systemy rolnicze w produkcji zwierzęcej - określać produkcję roślinną - określać produkcję zwierzęcą - charakteryzować gospodarstwa rolne, uwzględniając prowadzoną działalność, wielkość, formę prawną - określać systemy rolnicze w produkcji roślinnej - określać systemy rolnicze w produkcji zwierzęcej
2. Uwarunkowania funkcjonowania gospodarstwa rolnego	10	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać składniki majątkowe gospodarstwa rolnego - wymieniać warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa rolnego - wymieniać przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej - wymieniać formy współpracy gospodarstwa rolnego z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodkami doradztwa rolniczego, stowarzyszeniami branżowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa - określać warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa rolnego - stosować przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej - określać formy współpracy gospodarstwa rolnego z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodkami doradztwa rolniczego, stowarzyszeniami branżowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa
3. Kalkulowanie opłacalności produkcji rolniczej	18	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać dokumenty finansowe potwierdzające przychody ze sprzedaży produktów rolniczych - wymieniać dokumenty finansowe potwierdzające poniesione koszty na produkcję rolniczą - określać zasady obliczania przychodów uzyskanych ze sprzedaży produktów rolniczych - określać zasady obliczania kosztów poniesionych na produkcję rolniczą - obliczać różnicę pomiędzy uzyskanymi przychodami i poniesionymi kosztami produkcji rolniczej - obliczać przychody uzyskane ze sprzedaży produktów rolniczych na podstawie dokumentów finansowych - obliczać koszty poniesione na produkcję rolniczą na podstawie dokumentów finansowych - opisywać zasady stosowania rachunku ekonomicznego w działalności rolniczej - stosować rachunek ekonomiczny w działalności rolniczej

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
4. Organizowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym	17	<ul style="list-style-type: none"> - klasyfikować gleby występujące w Polsce - wymieniać gatunki roślin uprawnych na użytkach rolnych - wymieniać rodzaje nasion - wymieniać gatunki chwastów - wymieniać zasady sporządzania planu produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym - wymieniać warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa - dobierać grupy i gatunki roślin odpowiednio do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa - sporządzać plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym - wykonywać czynności w zakresie organizacji produkcji roślinnej - modyfikować plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
5. Stosowanie zasad podczas produkcji roślinnej	6	<ul style="list-style-type: none"> - określać zasadę wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej - wymieniać zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas produkcji roślinnej - oceniać zastosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej - stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas produkcji roślinnej - oceniać jakość wykonywanych prac związanych z prowadzeniem produkcji roślinnej
Razem	60	

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów w czasie całego okresu kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów.

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi.

4.1.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania

Należy stosować aktywizujące metody nauczania związane z różnym stopniem aktywności uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem metod problemowych, eksponujących i wzrokowo-słuchowych. Wyborowi metody towarzyszy namysł nad celami zajęć, poziomem intelektualnym słuchaczy/uczestników, predyspozycji uczącego oraz dostępnością mediów, środków dydaktycznych.

Proponowane metody nauczania:

- podające (opis, opowiadanie, pogadanka, wykład informacyjny, anegdota, odczyt, objaśnienia lub wyjaśnienia, prelekcja)

- problemowe (wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, metoda problemowa, aktywizujące)
- eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem, film dydaktyczny, ekspozycja)
- metody i techniki kształcenia na odległość (np. metody programowane z użyciem komputera, maszyny dydaktycznej lub podręcznika programowanego; celem tej metody jest opanowanie przez uczącego się partii materiału z ciągłą weryfikacją stopnia przyswojenia wiedzy, utrwalanie wiadomości drogą powtórzeń, indywidualizacja pracy z materiałem; tematyczne e-booki, sekwencje filmowe, wizualizacje lub animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, filmy instruktażowe (tutoriale), symulatory, wirtualne laboratoria, programy ćwiczeniowe do projektowania przez dobieranie umożliwiające realizowanie treści teoretycznych w formie zdalnej).

Wskazane metody nauczania:

- aktywizujące: metoda przypadków, metoda sytuacyjna, inscenizacja, seminarium, gry dydaktyczne (symulacyjne, decyzyjne, planowe, funkcyjne), dyskusja dydaktyczna (techniki realizacji dyskusji: okrągły stół, wielokrotna, panelowa, metaplan, burza mózgów)
- udział w prelekcjach i spotkaniach z pracownikami branży hotelarskiej, agroturystycznej
- wycieczka szkoleniowo - metodyczna do gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność agroturystyczną.

Obudowa dydaktyczna

Środki dydaktyczne:

- zasoby internetowe, materiały multimedialne (prezentacje),
- nagrania audio, audiobooki, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń,
- czasopisma i publikacje branżowe,
- wzory dokumentów, normy, katalogi, literaturę zawodową
- przepisy prawa właściwe dla danego stanowiska,
- zestaw aktów prawnych i regulaminów dotyczących działalności agroturystycznej
- okazy naturalne roślin, atlasy roślin, zwierząt, chorób, chwastów i szkodników
- przekroje, modele i atrapy zwierząt gospodarskich
- przekroje, modele i atrapy pojazdów, maszyn i narzędzi
- instrukcje obsługi pojazdów i maszyn rolniczych
- próbki: nasion, pasz, nawozów, środków ochrony roślin,

- tematyczne e-booki, sekwencje filmowe, wizualizacje lub animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, filmy instruktażowe (tutoriale), symulatory, wirtualne laboratoria, programy ćwiczeniowe do projektowania przez dobieranie umożliwiające realizowanie treści teoretycznych w formie zdalnej.

Warunki realizacji

Kształcenie powinno odbywać się w pracowni wyposażonej w:

- stanowisko komputerowe dla nauczyciela z drukarką, podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu oraz z pakietem programów biurowych,
- projektor multimedialny i ekran projekcyjny lub telewizor lub tablicę interaktywną, tablicę szkolną lub flipchart,
- stanowiska komputerowe dla uczestników (jedno stanowisko dla jednego uczestnika), podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu oraz z pakietem programów biurowych.

Pracownia rolnicza wyposażona w: okazy naturalne roślin, atlasy roślin, zwierząt, chorób, chwastów i szkodników, przekroje, modele i atrapy zwierząt gospodarskich, przekroje, modele i atrapy pojazdów, maszyn i narzędzi, instrukcje obsługi pojazdów i maszyn rolniczych, próbki: nasion, pasz, nawozów, środków ochrony roślin, wzory dokumentów, normy, katalogi, literaturę zawodową.

Formy organizacyjne pracy ze słuchaczami

Wskazane jest, by zajęcia odbywały się w grupach liczących do 20 słuchaczy pod kierunkiem nauczyciela zawodu. Za zgodą organu prowadzącego liczba słuchaczy może być mniejsza niż 20. Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnych form pracy aktywizującej słuchaczy oraz z wykorzystaniem zróżnicowanych form organizacyjnych pracy ze słuchaczami: praca domowa, wycieczka, praca indywidualna lub grupowa np. praca w grupach po 2-3 słuchaczy.

Formy indywidualizacji pracy słuchaczy powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb słuchacza,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości słuchacza.

Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy w zależności od ich możliwości i potrzeb. W czasie prowadzenia zajęć w pracowni należy stosować zasadę, iż nieudane ćwiczenie też może być wysoko ocenione pod warunkiem, iż uczeń potrafi wyjaśnić przyczyny niepowodzenia oraz wskazać jak powinno ono przebiegać w prawidłowy sposób. Pozwoli to na indywidualizację prowadzonych działań przez słuchaczy oraz pokaże, iż doświadczenie można zdobyć nie tylko poprzez udane doświadczenia.

Należy dostosować metody nauczania do możliwości intelektualnych słuchaczy, np. poprzez różnicowanie zadań (zlecanie słuchaczowi zadań lub ćwiczeń z wyraźną strukturą, mieszczących się w granicach jego możliwości), różnicowanie prac domowych może dotyczyć typu pracy domowej, lub czasu nad nią spędzonego, prowadzenie lekcji na kilku poziomach nauczania: praca słuchaczy w grupach (w tym samym czasie słuchacze niepełnosprawni pracują niezależnie od innych grup we własnym tempie i na miarę swoich możliwości), praca słuchaczy w grupach o zróżnicowanych uzdolnieniach i wiadomościach (pozwala na wykorzystanie możliwości słuchaczy zdolniejszych do wyjaśniania niezrozumiałych zagadnień kolegom, którzy wymagają dodatkowych wyjaśnień), stosowanie metod polisensorycznego,

czyli wielozmysłowego uczenia się (prezentacje multimedialne, programy komputerowe, modele, makiety, multimedialne gry dydaktyczne, łamigłówki, krzyżówki, itp.) oraz metod interaktywnych (burza mózgów, mapa mentalna, plakat – folder, portfolio, eksperyment/doświadczenie, instruktaż, praca konstrukcyjna itp.), akceptowanie, że każdy uczeń pracuje w swoim własnym rytmie i na odpowiednim dla siebie poziomie, określanie limitu czasu na daną pracę, stosowanie na lekcjach kart dydaktycznych tzw. kart pracy, które umożliwiają każdemu słuchaczowi przerabianie kolejnych partii materiału w swoim własnym tempie.

4.1.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu. Kontrola osiągnięć uczestników powinna być systematyczna. Część efektów może być sprawdzana podczas wycieczek szkoleniowo - metodycznych i zajęć terenowych (np. w gospodarstwie agroturystycznym).

Proponuje się oceniać osiągnięcia edukacyjne uczestników na podstawie:

- obserwacji indywidualnej pracy uczestnika,
- oceny jakości wykonania zadań przez słuchacza,
- analizy zaangażowania uczestnika w pracę zespołową,
- opracowania i prezentacji projektów zawodowych,
- oceny wykonania zadanych prac domowych.

Osiągnięcia uczestników proponuje się sprawdzać różnorodnymi metodami: testy jednopoziomowe, sprawdzające zarówno wiedzę teoretyczną, jak i umiejętności praktyczne; testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru); testy otwarte (z luką); testy ustne.

Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza z uwzględnieniem metod sprawdzania, efektów kształcenia realizowanych za pomocą metod i technik kształcenia na odległość

Prowadzący powinien na bieżąco prowadzić dokumentację działań edukacyjnych – zajęć on-line, prac i aktywności poleconych do realizacji uczestnikom, prac domowych oraz sprawdzianów. Praca uczestnika musi być oceniana na bieżąco, a liczba punktów i ocena muszą znaleźć się w odpowiednim miejscu na platformie. Prowadzący decyduje, które zadania będą podlegały ocenie. Oceny uzyskane podczas nauczania zdalnego powinny być dostępne w e-dzienniku. Wskazane jest regularne sprawdzanie zadań i innych prac słuchaczy/uczestników (tematyka zadań powinna być skorelowana z poruszonymi w module kursu zagadnieniami, a same zadania powinny być sprawdzane terminowo).

Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza:

- testy, quizy, polecenia, prace umieszczone na obowiązującej w szkole platformie edukacyjnej lub w postaci samodzielnej, udokumentowanej w sposób określony przez prowadzącego pracy w domu,

- wykonania określonych poleceń, zadań, prac, projektów umieszczonych w Internecie, np. na platformie www.epodreczniki.pl lub poprosić o samodzielne wykonanie pracy w domu i udokumentowanie jej,
- uczestnictwo w zajęciach,
- aktywności na forach dyskusyjnych,
- poprawne wykonani zadań grupowych i indywidualnych.

4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Prowadzenie produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym

4.2.1 Cele ogólne przedmiotu

Cele ogólne przedmiotu to:

- organizowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
- organizowanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
- organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
- stosowanie narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych stosowanych w produkcji roślinnej i zwierzęcej
- przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju
- stosowanie ekologicznych metod produkcji rolniczej
- prowadzenie sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego.

4.2.2 Cele szczegółowe przedmiotu

Cele szczegółowe przedmiotu to:

- opracowywać plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
- organizować prace związane z zakładaniem i pielęgnacją ogrodu warzywnego i sadu przydomowego
- opracowywać plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną
- organizować produkcję mleka, żywca rzeźnego, jaj oraz produkcję drobiarską
- organizować chów koni i innych zwierząt gospodarskich
- prowadzić prace związane z żywieniem zwierząt gospodarskich
- wykonywać zabiegi związane z higieną zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
- przestrzegać zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi
- przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji roślinnej i zwierzęcej
- realizować działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego

- stosować ekologiczne metody produkcji roślinnej i zwierzęcej
- stosować ekologiczne metody przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego
- sprzedawać produkty pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywność przetworzoną.

4.2.3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
1. Zakładanie i pielęgnacja ogrodu warzywnego	15	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać rośliny ogrodowe - charakteryzować zasady projektowania ogrodu warzywnego - charakteryzować zasady zakładania ogrodu warzywnego - wymieniać zabiegi pielęgnacyjne w ogrodzie warzywnym - projektować ogród warzywny - zakładać ogród warzywny - stosować zabiegi pielęgnacyjne w ogrodzie warzywnym, takie jak: odchwaszczanie, ściółkowanie, nawadnianie, nawożenie, zmianowanie, cięcie, koszenie
2. Zakładanie i pielęgnacja sadu przydomowego	15	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać drzewa i krzewy owocowe - charakteryzować zasady projektowania sadu przydomowego - charakteryzować zasady sadzenia drzew i krzewów owocowych - wymieniać zabiegi pielęgnacyjne w sadzie przydomowym - projektować sad przydomowy - sadzić drzewa i krzewy owocowe - stosować zabiegi pielęgnacyjne w sadzie przydomowym: cięcie, nawożenie, nawadnianie, bielenie pni, ochrona przed chorobami i szkodnikami

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
3. Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej	30	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać rodzaje zabiegów agrotechnicznych w zakresie produkcji roślinnej - określać zasady planowania zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej - dobierać metody zabiegów agrotechnicznych do produkcji roślinnej - dokonywać zasiewu użytków rolnych - charakteryzować procedurę sadzenia roślin uprawnych - określać pojęcie zmianowania jako sposobu uprawy roślin - charakteryzować rodzaje zabiegów pielęgnacyjnych roślin uprawnych - określać metody ochrony roślin - zbierać plony - określać metody przechowywania ziemniaków - określać rodzaje zabiegów agrotechnicznych w zakresie produkcji roślinnej, takie jak: uprawa roli, nawożenie, siew i sadzenie, nawadnianie, pielęgnowanie, ochrona roślin, zbiór i przechowywanie ziemniaków - planować zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej - sporządzać plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną - sadzić rośliny uprawne - stosować zmianowanie jako sposób uprawy roślin - pielęgnować rośliny uprawne - stosować metody ochrony roślin - charakteryzować sposoby zbierania plonów w zależności od pogody - przechowywać ziemniaki

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
4. Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym	24	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać gatunki, typy i rasy zwierząt gospodarskich - określać funkcjonowanie organizmu zwierząt gospodarskich - wymieniać warunki przyrodnicze gospodarstwa rolnego - wymieniać warunki ekonomiczne gospodarstwa rolnego - dobierać gatunki, typy i rasy zwierząt do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa rolnego - charakteryzować zasady organizowania produkcji mleka, żywca rzeźnego, jaj - charakteryzować zasady organizowania produkcji drobiarskiej - charakteryzować zasady organizowania chowu koni i innych zwierząt gospodarskich - charakteryzować zasady prac związanych z rozrodem zwierząt gospodarskich - charakteryzować zasady planowania rozwoju produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym - planować rozwój produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym - organizować produkcję mleka - organizować produkcję żywca rzeźnego - organizować produkcję jaj - organizować produkcję drobiarską - organizować chów koni - organizować chów innych zwierząt gospodarskich - wykonywać prace związane z rozrodem zwierząt gospodarskich - wyjaśniać dobór gatunków, typów i ras zwierząt do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa rolnego
5. Stosowanie zasad podczas produkcji zwierzęcej	8	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać kryteria oceny jakości wykonywanych prac związanych z prowadzeniem produkcji zwierzęcej - określać zasadę wzajemnej zgodności w produkcji zwierzęcej - wymieniać zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi zwierząt gospodarskich - oceniać jakość wykonywanych prac związanych z prowadzeniem produkcji zwierzęcej - oceniać zastosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji zwierzęcej - stosować zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi zwierząt gospodarskich

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
6. Żywnienie zwierząt gospodarskich	25	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zasady przygotowania dobowych dawek pokarmowych z zachowaniem norm żywienia zwierząt gospodarskich - określać normy żywienia zwierząt gospodarskich - żywić zwierzęta gospodarskie - wymieniać zasady przygotowania, konserwacji i zadawania pasz dla zwierząt gospodarskich - wymieniać czynności procesu kontroli wykorzystania pasz w żywieniu zwierząt gospodarskich - przygotowywać dobowe dawki pokarmowe z zachowaniem norm żywienia zwierząt gospodarskich - charakteryzować zasady przygotowywania dobowych dawek pokarmowych z zachowaniem norm żywienia zwierząt gospodarskich - charakteryzować zasady przygotowania, konserwacji i zadawania pasz dla zwierząt gospodarskich - kontrolować wykorzystanie pasz w żywieniu zwierząt gospodarskich
7. Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich	35	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny - wymieniać zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie żywienia zwierząt - wymieniać zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie utrzymania zwierząt - wymieniać zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie przechowywania pasz - wymieniać zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny rozrodu - wymieniać zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny pracy zwierząt - wymieniać gatunki zwierząt gospodarskich - dobierać zabiegi zoohigieniczne do różnych gatunków zwierząt gospodarskich - wymieniać czynności związane z higieną pomieszczeń gospodarskich - opracowywać plan zabiegów związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich - wykonywać zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny, utrzymania, żywienia zwierząt, przechowywania pasz, higieny rozrodu oraz higieny pracy zwierząt - charakteryzować czynności związane z higieną pomieszczeń gospodarskich - realizować czynności związane z higieną pomieszczeń gospodarskich - charakteryzować wymagania dotyczące czynności związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich - stosować wymagania podczas wykonywania czynności związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich - charakteryzować zasady bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w produkcji zwierzęcej - stosować zasady bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w produkcji zwierzęcej

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
8. Zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi	18	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać wymagania identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi - charakteryzować zasady identyfikacji zwierząt gospodarskich - charakteryzować zasady rejestracji zwierząt gospodarskich - charakteryzować zasady obrotu zwierzętami gospodarskimi - stosować wymagania dotyczące identyfikacji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich - stosować wymagania dotyczące rejestracji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich - stosować zasady obrotu zwierzętami gospodarskimi
9. Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej	22	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie - rozróżniać narzędzia, urządzenia i maszyny do czyszczenia, sortowania, dosuszania - i przechowywania ziarna - wymieniać zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji roślinnej - stosować narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie - stosować narzędzia, urządzenia i maszyny do czyszczenia, sortowania, dosuszania i przechowywania ziarna - przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji roślinnej
10. Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej	18	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżniać narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia - wymieniać zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji zwierzęcej - stosować narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia - przestrzegać zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji zwierzęcej

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
11. Przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju	18	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać zasady zrównoważonego rozwoju stosowane w rolnictwie - wymieniać działania służące ochronie różnorodności biologicznej dotyczącej roślin i zwierząt, mikroorganizmów, zmienności genetycznej w obrębie gatunków oraz różnorodności ekosystemów - określać działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii - określać działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego w zakresie oszczędnego gospodarowania zasobami wody - określać zasady segregacji odpadów - określać zasady przestrzegania planu nawozowego - charakteryzować zasady zrównoważonego rozwoju stosowane w rolnictwie - wdrażać działania służące ochronie różnorodności biologicznej dotyczącej roślin i zwierząt, mikroorganizmów, zmienności genetycznej w obrębie gatunków oraz różnorodności ekosystemów - realizować działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii - realizować działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego w zakresie oszczędnego gospodarowania zasobami wody - realizować działania w zakresie segregacji odpadów - realizować działania w zakresie przestrzegania planu nawozowego
12. Ekologiczne metody produkcji rolniczej	25	<ul style="list-style-type: none"> - określać ekologiczne metody produkcji roślinnej w zakresie wykorzystania ekologicznego materiału siewnego i sadzeniowego, nawożenia nawozami ekologicznymi, zabiegów uprawowych, płodozmianu, pielęgnacji i ochrony roślin - określać ekologiczne metody produkcji zwierzęcej w zakresie pochodzenia zwierząt, higieny, metod chowu i żywienia zwierząt, profilaktyki i leczenia weterynaryjnego, utrzymywania budynków inwentarskich, wybiegów i pastwisk, dopuszczalnej obsady zwierząt i zagospodarowania nawozów naturalnych - określać ekologiczne metody przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego - stosować ekologiczne metody produkcji roślinnej w zakresie wykorzystania ekologicznego materiału siewnego i sadzeniowego, nawożenia nawozami ekologicznymi, zabiegów uprawowych, płodozmianu, pielęgnacji i ochrony roślin - stosować ekologiczne metody produkcji zwierzęcej w zakresie pochodzenia zwierząt, higieny, metod chowu i żywienia zwierząt, profilaktyki i leczenia weterynaryjnego, utrzymywania budynków inwentarskich, wybiegów i pastwisk, dopuszczalnej obsady zwierząt i zagospodarowania nawozów naturalnych - stosować ekologiczne metody przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego

Tematy zajęć	Liczba godzin	Opis efektów kształcenia (uwzględniający kryteria weryfikacji)
13. Prowadzenie sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego	17	<ul style="list-style-type: none"> - wymieniać techniki sprzedaży - wymieniać ograniczenia w handlu dotyczące wielkości produkcji, łącznej kwoty sprzedaży, miejsca wyprodukowania żywności oraz zasad higienicznych - wymieniać zasady prowadzenia rolniczego handlu produktami pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywnością przetworzoną - stosować ograniczenia w handlu dotyczące wielkości produkcji, łącznej kwoty sprzedaży, miejsca wyprodukowania żywności oraz zasad higienicznych - sprzedawać produkty pochodzenia zwierzęcego - sprzedawać produkty pochodzenia niezwierzęcego - sprzedawać żywność przetworzoną
Razem	270	

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów w czasie całego okresu kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów.

Liczba godzin przypisana poszczególnym zajęciom, uwzględnia minimalną liczbę godzin przewidzianą w podstawie programowej na realizację efektów kształcenia ujętych w jednostkach efektów (przy założeniu, że kształcenie odbywa się w systemie dziennym lub stacjonarnym). W przypadku kształcenia w systemie zaocznym liczbę godzin można obniżyć zgodnie z aktualnymi przepisami oświatowymi.

4.2.4 Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Należy stosować aktywizujące metody nauczania związane z różnym stopniem aktywności uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem metod praktycznych, eksponujących i wzrokowo-słuchowych. Wyborowi metody towarzyszy namysł nad celami zajęć, poziomem intelektualnym słuchaczy/uczestników, predyspozycji uczącego oraz dostępnością mediów, środków dydaktycznych.

Proponowane metody nauczania:

- metody eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem, film dydaktyczne, obserwacja, demonstracja, prezentacja)
- metody aktywizujące: metoda przypadków i sytuacyjna, inscenizacja, gry dydaktyczne, seminarium, dyskusja dydaktyczna
- metody problemowe (nauczanie problemowe, wykład problemowy, metoda badawcza)
- metody programowane (z użyciem komputera, maszyny dydaktycznej lub podręcznika programowanego)
- udział w prelekcjach i spotkaniach z pracownikami branży agroturystycznej i rolniczej
- wycieczka szkoleniowo-metodyczna do gospodarstw rolnych.

Wskazane metody nauczania: metody praktyczne, za pomocą których kształtuje się i rozwija umiejętności, nawyki i sprawności o charakterze praktycznym:

- pokaz z instruktażem
- metoda projektu
- metoda tekstu przewodniego
- ćwiczenia przedmiotowe
- metoda tekstu przewodniego
- doświadczeń
- studium przypadku (studium przykładowe)
- SWOT
- symulacja.

Obudowa dydaktyczna

Środki dydaktyczne:

- zasoby internetowe, materiały multimedialne (prezentacje), nagrania audio, audiobooki,
- nagrania audio, audiobooki, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń,
- czasopisma, katalogi i publikacje branżowe,
- filmy dydaktyczne i prezentacje multimedialne dotyczące prowadzenia produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym, np.: stosowanie zabiegów pielęgnacyjnych w ogrodzie warzywnym, w sadzie przydomowym, wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w ramach produkcji roślinnej, pielęgnowanie roślin uprawnych, wykonywanie prac związanych z rozrodem zwierząt gospodarskich, żywienia zwierząt gospodarskich, wykonywanie zabiegów zoohigienicznych u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny, utrzymania, żywienia zwierząt, przechowywania pasz, higieny rozrodu oraz higieny pracy zwierząt,
- przepisy prawa właściwe dla danego stanowiska, zestaw aktów prawnych i regulaminów dotyczących działalności rolniczej,
- przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, higieniczno-sanitarne, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska obowiązujące w rolnictwie,
- przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej, zasady prowadzenia rolniczego handlu produktami pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywnością przetworzoną,
- przykładowy plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym, przykładowy plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną, zasady i wymagania dotyczące identyfikacji i rejestracji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich,

- schematy i plansze przedstawiające rośliny ogrodowe, narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie, narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia.

Warunki realizacji

Kształcenie powinno odbywać się w pracowni rolniczej wyposażonej w:

- stanowisko komputerowe dla nauczyciela z drukarką, podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu oraz z pakietem programów biurowych,
- projektor multimedialny i ekran projekcyjny lub telewizor lub tablicę interaktywną, tablicę szkolną lub flipchart,
- stanowiska komputerowe dla uczestników (jedno stanowisko dla jednego uczestnika), podłączone do sieci lokalnej z dostępem do Internetu oraz z pakietem programów biurowych,
- okazy naturalne roślin, atlasy roślin, zwierząt, chorób, chwastów i szkodników, przekroje, modele i atrapy zwierząt gospodarskich, przekroje, modele i atrapy pojazdów, maszyn i narzędzi, instrukcje obsługi pojazdów i maszyn rolniczych, próbki: nasion, pasz, nawozów, środków ochrony roślin, wzory dokumentów, normy, katalogi, literaturę zawodową.

Podmiot prowadzący kurs zapewnia dostęp do gospodarstwa rolnego i ogrodniczego prowadzącego uprawę różnego rodzaju roślin jadalnych i ziół oraz w gospodarstwach rolnych prowadzących uprawę zbóż oraz hodowlę zwierząt gospodarskich wyposażonych w budynki inwentarskie z żywymi zwierzętami, magazyny do przechowywania produktów rolniczych, magazyny do przechowywania pasz, nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, pola z roślinami uprawnymi, łąki, pastwiska, działkę agrobiologiczną.

W kształceniu praktycznym zaleca się korzystanie z zasobów i współpracy z przedsiębiorcami, zakładami pracy i instytucjami właściwymi dla zawodu. Ze względu na specyfikę umiejętności prawidłowa realizacja procesu kształcenia powinna uwzględniać wycieczki szkoleniowo-metodyczne do gospodarstw rolnych oraz zajęcia terenowe.

Formy organizacyjne pracy ze słuchaczami

Wskazane jest, by zajęcia w kształceniu praktycznym odbywały się w grupach liczących do 10 słuchaczy pod kierunkiem nauczyciela zawodu. Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem różnych form pracy aktywizującej słuchaczy oraz z wykorzystaniem zróżnicowanych form organizacyjnych pracy ze słuchaczami: praca domowa, wycieczka, praca indywidualna lub grupowa np. praca w grupach po 2-3 słuchaczy.

Formy indywidualizacji pracy słuchaczy powinny uwzględniać:

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb słuchacza,
- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do możliwości słuchacza.

Dodatkowy czas należy też poświęcić na indywidualizowanie pracy słuchaczy w zależności od ich możliwości i potrzeb. W czasie prowadzenia zajęć w pracowni należy stosować zasadę, iż nieudane ćwiczenie też może być wysoko ocenione pod warunkiem, iż uczeń potrafi wyjaśnić przyczyny niepowodzenia oraz wskazać jak powinno ono przebiegać w prawidłowy sposób. Pozwoli to na indywidualizację prowadzonych działań przez słuchaczy oraz pokaże, iż doświadczenie można zdobyć nie tylko poprzez udane doświadczenia.

Należy dostosować metody nauczania do możliwości intelektualnych słuchaczy, np. poprzez różnicowanie zadań (zlecanie słuchaczowi zadań lub ćwiczeń z wyraźną strukturą, mieszczących się w granicach jego możliwości), różnicowanie prac domowych może dotyczyć typu pracy domowej, lub czasu nad nią spędzonego, prowadzenie lekcji na kilku poziomach nauczania: praca słuchaczy w grupach (w tym samym czasie słuchacze niepełnosprawni pracują niezależnie od innych grup we własnym tempie i na miarę swoich możliwości), praca słuchaczy w grupach o zróżnicowanych uzdolnieniach i wiadomościach (pozwala na wykorzystanie możliwości słuchaczy zdolniejszych do wyjaśniania niezrozumiałych zagadnień kolegom, którzy wymagają dodatkowych wyjaśnień), stosowanie metod polisensorycznego, czyli wielozmysłowego uczenia się (prezentacje multimedialne, programy komputerowe, modele, makiety, multimedialne gry dydaktyczne, łamigłówki, krzyżówki, itp.) oraz metod interaktywnych (burza mózgów, mapa mentalna, plakat – folder, portfolio, eksperyment/doświadczenie, instruktaż, praca konstrukcyjna itp.), akceptowanie, że każdy uczeń pracuje w swoim własnym rytmie i na odpowiednim dla siebie poziomie, określanie limitu czasu na daną pracę, stosowanie na lekcjach kart dydaktycznych tzw. kart pracy, które umożliwiają każdemu słuchaczowi przerabianie kolejnych partii materiału w swoim własnym tempie.

4.2.5 Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu. Kontrola osiągnięć uczestników powinna być systematyczna. Część efektów może być sprawdzana podczas wycieczek szkoleniowo - metodycznych i zajęć terenowych (np. w gospodarstwie agroturystycznym).

Proponuje się oceniać osiągnięcia edukacyjne uczestników na podstawie:

- obserwacji indywidualnej pracy uczestnika,
- oceny jakości wykonania zadań przez słuchacza,
- analizy zaangażowania uczestnika w pracę zespołową,
- opracowania i prezentacji projektów zawodowych,
- oceny wykonania zadanych prac domowych.

Osiągnięcia uczestników proponuje się sprawdzać różnorodnymi metodami: testy jednopoziomowe, sprawdzające zarówno wiedzę teoretyczną, jak i umiejętności praktyczne; testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru); testy otwarte (z luką); testy ustne.

Ponadto do oceny umiejętności praktycznych słuchaczy proponuje się:

- stosowanie testów praktycznych,
- stosowanie metody projektu,

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

- próby pracy,
- prezentacje na forum grupy z przeprowadzonych prac
- obserwacji czynności wykonywanych przez słuchacza w trakcie realizacji ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- zaplanowanie wykonania zadania
- wyszukiwanie i przetwarzanie rzetelnych informacji pozyskanych z różnych źródeł,
- poprawność merytoryczną wykonanych ćwiczeń praktycznych,
- umiejętność pracy w zespole.

5. Ewaluacja programu kursu umiejętności zawodowych

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
1) oblicza opłacalność produkcji rolniczej (ek)	Uzyskanie minimum poprawności 50% - przy treściach teoretycznych 75% - przy treściach praktycznych	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie testów sprawdzających, sprawdzenie ich przez nauczycieli • Metoda projektu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Badanie na bieżąco w czasie trwania KUZ ➤ Badanie osiągnięć edukacyjnych uczestników po ukończeniu pierwszego etapu nauki przedmiotu ➤ Wyniki i analiza osiągnięć edukacyjnych uczestników po ukończeniu pierwszego etapu nauki przedmiotu ➤ Ponowne badanie pod koniec kursu ➤ Porównanie wyników, analiza ➤ Ewentualne wnioski powinny posłużyć do modyfikacji programu nauczania.
2) organizuje zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej (ek)	Uzyskanie minimum poprawności 50% - przy treściach teoretycznych 75% - przy treściach praktycznych	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie testów sprawdzających, sprawdzenie ich przez nauczycieli • Metoda projektu 	
3) prowadzi sprzedaż produktów pochodzenia rolniczego (ek)	Uzyskanie minimum poprawności 50% - przy treściach teoretycznych 75% - przy treściach praktycznych	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie testów sprawdzających, sprawdzenie ich przez nauczycieli • Metoda projektu 	

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

Proponowane podręczniki:

- 1) Chomicki P., Język niemiecki zawodowy w branży turystyczno-hotelarskiej, Zeszyt ćwiczeń do nauki języka niemieckiego zawodowego w branży turystyczno-hotelarskiej, WSiP, Warszawa 2013.
- 2) Cymańska-Garbowska B., Steblik-Właźlak B., Podstawy turystyki, WSiP, Warszawa 2015.
- 3) Drzewiecki M., Podstawy agroturystyki, Oficyna Wydawnicza OPO, Bydgoszcz 2002.
- 4) Harding K., Walker R., Oxford English for Careers Tourism 1, Oxford University Press 2018.
- 5) Lipczak A., Lawniczak M., Olech K., Deutsch für Profis. Język niemiecki zawodowy dla szkół ponadgimnazjalnych. Branża turystyczna, LektorKlett, 2013.
- 6) Mikuta B., Żelazna K., Organizacja ruchu turystycznego na wsi, Format AB, Warszawa 2007.
- 7) Nawrocki T., Szarek S., Kałuża H., Jabłonka K., Marcysiak A., Ekonomika w rolnictwie. Podręcznik do nauki zawodu technik rolnik, technik ogrodnik, technik mechanizacji rolnictwa, część 1, WSiP, Warszawa 2014.
- 8) O'Sullivan N., Libbin J., Career Paths. Agriculture, Podręcznik. Język angielski zawodowy, Express Publishing 2016.
- 9) Sikorska G., Kojaszczak W., Kwatera agroturystyczna. Praktyczny poradnik, Wyd. Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000.
- 10) Sitarska-Okła K., Obsługa środków technicznych stosowanych w rolnictwie, WSiP, Warszawa 2018.

Literatura dodatkowa:

- 1) Chomicki P., Język niemiecki zawodowy w branży turystyczno-hotelarskiej, Zeszyt ćwiczeń do nauki języka niemieckiego zawodowego w branży turystyczno-hotelarskiej, WSiP, Warszawa 2013.
- 2) Cymańska-Garbowska B., Steblik-Właźlak B., Podstawy turystyki, WSiP, Warszawa 2015.
- 3) Drzewiecki M., Podstawy agroturystyki, Oficyna Wydawnicza OPO, Bydgoszcz 2002.
- 4) Gorzelany T., Aue W., Prowadzenie działalności gospodarczej, WSiP, Warszawa 2013.
- 5) Leszka G., Podstawy turystyki, WSiP, Warszawa 2016.
- 6) Lipczak A., Jaskólska Schothuis T., Angielski od podstaw dla pracujących w ogrodnictwie, rolnictwie, leśnictwie, część 4 + CD Audio, Granpok 2006.

- 7) Mazurkiewicz L., Planowanie marketingowe w przedsiębiorstwie turystycznym, PWE, Warszawa 2005.
- 8) Samulczyk-Wolska M., Język angielski zawodowy w turystyce i hotelarstwie, Zeszyt ćwiczeń, WSiP, Warszawa 2018.
- 9) Sikora J., Agroturystyka. Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012.
- 10) Sznajder M., Przezbórska L., Agroturystyka, PWE, Warszawa 2006.
- 11) Wojciechowska J., Agroturystyka. Signum turystyki i obszarów wiejskich, PWE, Warszawa 2018.

Źródła internetowe:

- 1) <http://pftw.pl>
- 2) <http://prawo.sejm.gov.pl>
- 3) <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/prawo>
- 4) <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/dziennik-urzedowy-ministra-rolnictwa-i-rozwoju-wn>
- 5) <http://www.arimr.gov.pl>
- 6) <https://www.msit.gov.pl>
- 7) <https://www.pot.gov.pl>
- 8) <http://prawo.sejm.gov.pl>

Czasopisma branżowe:

- 1) „Tygodnik Poradnik Rolniczy”
- 2) „Wiadomości Turystyczne”
- 3) „Rynek Turystyczny”
- 4) „Biznes i Turystyka”

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Ośrodek prowadzący kursy umiejętności zawodowych zapewnia odpowiednią liczbę pomieszczeń dydaktycznych z wyposażeniem odpowiadającym najnowszym technologiom i technikom stosowanym w zawodzie, aby zapewniać uzyskanie wszystkich efektów kształcenia wymienionych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie oraz umożliwiać przygotowanie absolwenta do realizowania wymienionych zadań zawodowych.

Kształcenie powinno odbywać się w pracowni wyposażonej w:

- projektor multimedialny i ekran projekcyjny lub telewizor lub tablicę interaktywną, tablicę szkolną lub flipchart
- stanowisko komputerowe dla nauczyciela z:
- dostępem do Internetu,
- pakietem programów biurowych
- projektorem multimedialnym lub tablicą multimedialną,
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka z skanerem),
- materiały multimedialne,
- stanowiska komputerowe dla uczestników/słuchaczy (1 stanowisko na 1 osobę) z: dostępem do Internetu, pakietem programów biurowych
- zasoby internetowe, materiały multimedialne (prezentacje), nagrania audio, audiobooki,
- nagrania audio, audiobooki, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń,
- czasopisma, katalogi i publikacje branżowe,
- filmy dydaktyczne i prezentacje multimedialne dotyczące prowadzenia produkcji roślinnej i zwierzęcej w gospodarstwie rolnym, np.: stosowanie zabiegów pielęgnacyjnych w ogrodzie warzywnym, w sadzie przydomowym, wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w ramach produkcji roślinnej, pielęgnowanie roślin uprawnych, wykonywanie prac związanych z rozrodem zwierząt gospodarskich, żywienia zwierząt gospodarskich, wykonywanie zabiegów zoohigienicznych u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny, utrzymania, żywienia zwierząt, przechowywania pasz, higieny rozrodu oraz higieny pracy zwierząt,
- przepisy prawa właściwe dla danego stanowiska, zestaw aktów prawnych i regulaminów dotyczących działalności rolniczej,
- przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, higieniczno-sanitarne, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska obowiązujące w rolnictwie,
- przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej, zasady prowadzenia rolniczego handlu produktami pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywnością przetworzoną,
- przykładowy plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym, przykładowy plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną, zasady i wymagania dotyczące identyfikacji i rejestracji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich,
- schematy i plansze przedstawiające rośliny ogrodowe, narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie, narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, symulatory, programy ćwiczeniowe do projektowania przez dobieranie umożliwiające realizowanie treści w formie zdalnej dostosowane treściami do poszczególnych przedmiotów teoretycznych i praktycznych.

Szkoła zapewnia dostęp do gospodarstwa rolnego i ogrodniczego prowadzącego uprawę różnego rodzaju roślin jadalnych i ziół oraz w gospodarstwach rolnych prowadzących uprawę zbóż oraz hodowlę zwierząt gospodarskich wyposażonych w budynki inwentarskie z żywymi zwierzętami, magazyny do przechowywania produktów rolniczych, magazyny do przechowywania pasz, nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, pola z roślinami uprawnymi, łąki, pastwiska, działkę agrobiologiczną.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Kurs umiejętności zawodowych kończy się zaliczeniem w formie walidacji osiągnięć uczestnika kursu. Prowadzący zajęcia decyduje zaliczeniu zajęć edukacyjnych. Proponuje się, aby osiągnięcia słuchaczy oceniać na podstawie:

- uzyskanych w trakcie kursu ocen z poszczególnych przedmiotów,
- obserwacji wykonanych ćwiczeń,
- testu pisemnego,
- wykonywanych projektów,
- wykonywanych ćwiczeń,
- aktywności słuchacza podczas wykonywania zadań w grupie,
- jakości wykonania zadań przez słuchacza,
- pracy domowej.

Z uwagi na specyfikę zawodu część osiągnięć uczestników jest oceniana w trakcie wycieczek szkoleniowych i zajęć terenowych (np. w gospodarstwie agroturystycznym).

Osiągnięcia uczestników proponuje się sprawdzać różnorodnymi metodami: testy jednopoziomowe, sprawdzające zarówno wiedzę teoretyczną, jak i umiejętności praktyczne; testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru); testy otwarte (z luką); testy ustne.

Prowadzący decyduje o zaliczeniu testów sprawdzających. Test uznany jest za zaliczony, gdy uzyskano minimum poprawności:

- 50% - przy treściach teoretycznych
- 75% - przy treściach praktycznych.

Ponadto do oceny osiągnięć edukacyjnych słuchaczy proponuje się stosowanie testów pisemnych, testy praktyczne, wykonanie projektów, próby pracy, prezentacje na forum grupy z przeprowadzonych prac.

Umiejętności praktyczne proponuje się sprawdzać na podstawie obserwacji czynności wykonywanych przez słuchacza w trakcie realizacji ćwiczeń. Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- zaplanowanie wykonania zadania,
- poprawność merytoryczną wykonanych ćwiczeń praktycznych,
- umiejętność pracy w zespole.

Osoba, która uzyskała zaliczenie, otrzymuje zaświadczenie o ukończeniu kursu umiejętności zawodowych HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym.

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 5. Weryfikacja programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (T/N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 6. Weryfikacja programu KUZ pod kątem kompletności efektów kształcenia

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
1) charakteryzuje strukturę produkcyjną gospodarstw rolnych (ew)	1) rozróżnia gospodarstwa rolne, uwzględniając prowadzoną działalność, wielkość, formę prawną	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych
	2) określa produkcję roślinną	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych
	3) określa produkcję zwierzęcą	Struktura produkcyjna gospodarstw rolnych
2) charakteryzuje uwarunkowania dotyczące funkcjonowania gospodarstwa rolnego (ew)	1) wymienia składniki majątkowe gospodarstwa rolnego	Uwarunkowania funkcjonowania gospodarstwa rolnego
	2) opisuje warunki przyrodnicze i ekonomiczne gospodarstwa rolnego	Uwarunkowania funkcjonowania gospodarstwa rolnego
	3) stosuje przepisy prawa dotyczące działalności rolniczej	Uwarunkowania funkcjonowania gospodarstwa rolnego
	4) opisuje formy współpracy gospodarstwa rolnego z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodkami doradztwa rolniczego, stowarzyszeniami branżowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz rolnictwa	Uwarunkowania funkcjonowania gospodarstwa rolnego

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
3) oblicza opłacalność produkcji rolniczej (ek)	1) oblicza przychody uzyskane ze sprzedaży produktów rolniczych na podstawie dokumentów finansowych (	Kalkulowanie opłacalności produkcji rolniczej
	2) oblicza koszty poniesione na produkcję rolniczą na podstawie dokumentów finansowych	Kalkulowanie opłacalności produkcji rolniczej
	3) oblicza różnicę pomiędzy uzyskanymi przychodami i poniesionymi kosztami produkcji rolniczej	Kalkulowanie opłacalności produkcji rolniczej
	4) stosuje rachunek ekonomiczny w działalności rolniczej	Kalkulowanie opłacalności produkcji rolniczej
4) organizuje produkcję roślinną w gospodarstwie rolnym (ew)	1) klasyfikuje gleby występujące w Polsce	Organizowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
	2) wymienia gatunki roślin uprawnych na użytkach rolnych, rodzaje nasion oraz gatunki chwastów	Organizowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
	3) dobiera grupy i gatunki roślin odpowiednio do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa	Organizowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
	4) opracowuje plan produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym	Organizowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
	5) wykonuje czynności w zakresie organizacji produkcji roślinnej	Organizowanie produkcji roślinnej w gospodarstwie rolnym
	6) ocenia stosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji roślinnej	Stosowanie zasad podczas produkcji roślinnej
	7) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas produkcji roślinnej	Stosowanie zasad podczas produkcji roślinnej

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
5) organizuje prace związane z zakładaniem i pielęgnacją ogrodu warzywnego i sadu przydomowego (ew)	1) rozpoznaje rośliny ogrodowe	Zakładanie i pielęgnacja ogrodu warzywnego
	2) projektuje ogród warzywny	Zakładanie i pielęgnacja ogrodu warzywnego
	3) zakłada ogród warzywny	Zakładanie i pielęgnacja ogrodu warzywnego
	4) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w ogrodzie warzywnym, takie jak: odchwaszczanie, ściółkowanie, nawadnianie, nawożenie, zmianowanie, cięcie, koszenie	Zakładanie i pielęgnacja ogrodu warzywnego
	5) rozpoznaje drzewa i krzewy owocowe	Zakładanie i pielęgnacja sadu przydomowego
	6) projektuje sad przydomowy	Zakładanie i pielęgnacja sadu przydomowego
	7) sadi drzewa i krzewy owocowe	Zakładanie i pielęgnacja sadu przydomowego
	8) stosuje zabiegi pielęgnacyjne w sadzie przydomowym: cięcie, nawożenie, nawadnianie, bielenie pni, ochrona przed chorobami i szkodnikami	Zakładanie i pielęgnacja sadu przydomowego
6) organizuje zabiegi agrotechniczne w produkcji roślinnej (ek)	1) określa rodzaje zabiegów agrotechnicznych w zakresie produkcji roślinnej, takie jak: uprawa roli, nawożenie, siew i sadzenie, nawadnianie, pielęgnowanie, ochrona roślin, zbiór i przechowywanie ziemiopłodów	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	2) planuje zabiegi agrotechniczne w ramach produkcji roślinnej	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	3) dobiera metody zabiegów agrotechnicznych do produkcji roślinnej	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	4) opracowuje plan zabiegów agrotechnicznych związanych z produkcją roślinną	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	5) dokonuje zasiewu użytków rolnych	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	6) sadi rośliny uprawne	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	7) stosuje zmianowanie jako sposób uprawy roślin	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	8) pielęgnuje rośliny uprawne	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
	9) stosuje metody ochrony roślin	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	10) zbiera plony	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
	11) przechowuje ziemiopłody	Wykonywanie zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej
7) organizuje produkcję zwierzęcą w gospodarstwie rolnym (ew)	1) wymienia gatunki, typy i rasy zwierząt gospodarskich	Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
	2) opisuje funkcjonowanie organizmu zwierząt gospodarskich	Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
	3) dobiera gatunki, typy i rasy zwierząt do warunków przyrodniczych i ekonomicznych gospodarstwa rolnego	Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
	4) planuje rozwój produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym	Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
	5) organizuje produkcję mleka, żywca rzeźnego, jaj oraz produkcję drobiarską	Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
	6) organizuje chów koni i innych zwierząt gospodarskich	Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
	7) wykonuje prace związane z rozrodem zwierząt gospodarskich	Organizowanie produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym
	8) ocenia jakość wykonywanych prac związanych z prowadzeniem produkcji zwierzęcej	Stosowanie zasad podczas produkcji zwierzęcej
	9) ocenia zastosowanie zasady wzajemnej zgodności w produkcji zwierzęcej	Stosowanie zasad podczas produkcji zwierzęcej
	10) stosuje zasady bezpieczeństwa i higieny pracy podczas obsługi zwierząt gospodarskich	Stosowanie zasad podczas produkcji zwierzęcej

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
8) prowadzi prace związane z żywieniem zwierząt gospodarskich (ew)	1) przygotowuje dobowe dawki pokarmowe z zachowaniem norm żywienia zwierząt gospodarskich	Żywienie zwierząt gospodarskich
	2) żywi zwierzęta gospodarskie	Żywienie zwierząt gospodarskich
	3) kontroluje wykorzystanie pasz w żywieniu zwierząt gospodarskich	Żywienie zwierząt gospodarskich
	4) wymienia zasady przygotowania, konserwacji i zadawania pasz dla zwierząt gospodarskich	Żywienie zwierząt gospodarskich
9) wykonuje zabiegi związane z higieną zwierząt i pomieszczeń gospodarskich (ew)	1) wymienia zabiegi związane z zoohigieną zwierząt gospodarskich	Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
	2) opracowuje plan zabiegów związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich	Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
	3) dobiera zabiegi zoohigieniczne do różnych gatunków zwierząt gospodarskich	Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
	4) wykonuje zabiegi zoohigieniczne u zwierząt gospodarskich w zakresie higieny, utrzymania, żywienia zwierząt, przechowywania pasz, higieny rozrodu oraz higieny pracy zwierząt	Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
	5) stosuje wymagania podczas wykonywania czynności związanych z zoohigieną zwierząt gospodarskich	Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
	6) stosuje zasady bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w produkcji zwierzęcej	Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
	7) realizuje czynności związane z higieną pomieszczeń gospodarskich	Higiena zwierząt i pomieszczeń gospodarskich
10) przestrzega zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi (ew)	1) opisuje zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi	Zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi
	2) stosuje wymagania dotyczące identyfikacji i rejestracji poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich	Zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi
	3) stosuje zasady obrotu zwierzętami gospodarskimi	Zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz obrotu nimi

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
11) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej (ew)	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do uprawy, nawożenia, siewu i sadzenia, pielęgnacji i ochrony roślin, zbioru i konserwacji zielonek, zbioru zbóż, zbioru roślin okopowych oraz inne maszyny specjalistyczne do prac w rolnictwie	Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej
	2) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do czyszczenia, sortowania, dosuszania i przechowywania ziarna	Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej
	3) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji roślinnej	Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej
	4) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji roślinnej	Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji roślinnej
12) eksploatuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej (ew)	1) rozróżnia narzędzia, urządzenia i maszyny do mechanizacji prac w oborach, chlewniach, kurnikach, owczarniach i fermach zwierząt drobnych oraz inne maszyny i urządzenia ogólnego przeznaczenia	Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej
	2) stosuje narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze w produkcji zwierzęcej	Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej
	3) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji narzędzi, urządzeń i maszyn rolniczych w produkcji zwierzęcej	Narzędzia, urządzenia i maszyny rolnicze stosowane w produkcji zwierzęcej
13) przestrzega zasad zrównoważonego rozwoju (ew)	1) opisuje zasady zrównoważonego rozwoju stosowane w rolnictwie	Przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju
	2) wdraża działania służące ochronie różnorodności biologicznej dotyczącej roślin i zwierząt, mikroorganizmów, zmienności genetycznej w obrębie gatunków oraz różnorodności ekosystemów	Przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju
	3) realizuje działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, takie jak: wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, oszczędne gospodarowanie zasobami wody, segregacja odpadów, przestrzeganie planu nawozowego	Przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
HGT.10.3. Prowadzenie produkcji w gospodarstwie rolnym		
Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji	
14) stosuje ekologiczne metody produkcji rolniczej (ew)	1) określa ekologiczne metody produkcji roślinnej	Ekologiczne metody produkcji rolniczej
	2) stosuje ekologiczne metody produkcji roślinnej w zakresie: wykorzystania ekologicznego materiału siewnego i sadzeniowego, nawożenia nawozami ekologicznymi, zabiegów uprawowych, płodozmianu, pielęgnacji i ochrony roślin	Ekologiczne metody produkcji rolniczej
	3) określa ekologiczne metody produkcji zwierzęcej	Ekologiczne metody produkcji rolniczej
	4) stosuje ekologiczne metody produkcji zwierzęcej w zakresie pochodzenia zwierząt, higieny, metod chowu i żywienia zwierząt, profilaktyki i leczenia weterynaryjnego, utrzymywania budynków inwentarskich, wybiegów i pastwisk, dopuszczalnej obsady zwierząt i zagospodarowania nawozów naturalnych	Ekologiczne metody produkcji rolniczej
	5) stosuje ekologiczne metody przetwórstwa produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z rolnictwa ekologicznego	Ekologiczne metody produkcji rolniczej
15) prowadzi sprzedaż produktów pochodzenia rolniczego (ek)	1) wymienia zasady prowadzenia rolniczego handlu produktami pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywnością przetworzoną	Prowadzenie sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego
	2) stosuje ograniczenia w handlu dotyczące wielkości produkcji, łącznej kwoty sprzedaży, miejsca wyprodukowania żywności oraz zasad higienicznych	Prowadzenie sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego
	3) sprzedaje produkty pochodzenia zwierzęcego, niezwierzęcego i żywność przetworzoną	Prowadzenie sprzedaży produktów pochodzenia rolniczego